

STATEMENT: Docentkwaliteit in het academisch onderwijs

In het academisch onderwijs staat de wetenschappelijke vorming centraal. Een academische docent stimuleert het kritisch denken en het probleemoplossend vermogen van studenten en boeit en inspireert vanuit de wetenschappelijke inhoud. Inhoud die bovendien voortdurend in beweging is en ter discussie staat. Academische docenten zijn gewend de inhoud van het vakgebied waarin ze onderwijs geven bij te houden, kritisch te volgen en te vernieuwen. De academische docent is zowel inhoudelijk expert, alsmede een rolmodel voor studenten.

De academische docent staat voor diverse specifieke onderwijskundige uitdagingen. Hij/zij kent een kritisch, intelligent en gevarieerd publiek. Door de toenemende instroom in het universitair onderwijs vormen studenten een steeds diversere groep, met verschillende (internationale/culturele) achtergronden, kennisniveaus, motivatie en manieren van leren. Verschillende onderwijsvormen vragen bovendien om verschillende (didactische) vaardigheden: het verzorgen van hoorcolleges voor honderden studenten vraagt om andere vaardigheden dan het begeleiden van kleine werkgroepen bij het schrijven van een paper of het één-op-één begeleiden van een thesis.

Internationaal is er een zekere consensus over wat een academische docent moet kunnen. Hierbij wordt veelal aansluiting gezocht bij de Professional Standards Framework van de Higher Education Academy¹:

- het ontwikkelen, organiseren en verzorgen van onderwijs;
- het coachen en begeleiden van individuele studenten;
- het toetsen en beoordelen en geven van feedback aan studenten;
- het evalueren en verbeteren van het eigen onderwijs;
- het vertalen van ontwikkelingen in het wetenschapsgebied naar het onderwijs.

Academische docenten hebben over het algemeen naast hun onderwijstaken een aanzienlijke onderzoekstaak. Beide taken vereisen uiteenlopende competenties, alhoewel er ook gemeenschappelijke competenties te benoemen zijn (bijvoorbeeld een onderzoekende houding). Goede onderzoekers zijn niet automatisch goede docenten en visa versa. Van academische docenten wordt dus in een beperkte tijd veel verwacht.

Het specifieke karakter van het academisch onderwijs, waarbij de docent in zijn/haar rol van inhoudelijk expert en academisch rolmodel onderwijs geeft en onderzoek doet, vraagt om een wijze van didactische ontwikkeling van 'learning on the job'. Van belang zijn een stevige verbinding tussen theorie en praktijk en een werkomgeving die uitnodigt tot kennisdeling. Professionalisering van academische docenten is het effectiefst als deze zo goed mogelijk aansluit op de behoeften en context van docenten en plaatsvindt in interactie met de academische praktijk.

Een belangrijk onderdeel van de professionalisering van docenten zijn de, door universiteiten wederzijdse erkende, Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO)-trajecten. Het BKO-traject behelst een didactische ontwikkelfase op maat, afgesloten door middel van dossier-toetsing: de docent wordt begeleid, bijvoorbeeld door een senior docent en/of onderwijskundige, en leert en reflecteert in een community van docenten. De docent volgt (didactische) cursussen en trainingen, past het geleerde toe in zijn of haar eigen onderwijs en legt een dossier aan. Het dossier bevat doorgaans een CV, bewijsstukken (zoals onderwijsbeoordelingen, cursus- en toetsontwerpen) en een reflectie op de eigen competenties aan de hand van een landelijk

¹ Te raadplegen via <https://www.heacademy.ac.uk/ukpsf>

afgestemd profiel van de academische docent. BKO-toetsing vindt plaats door interne en externe (onderwijskundige) deskundigen. De BKO biedt enerzijds uniformiteit in de competenties die academische docenten moeten behalen en de wijze waarop dit getoetst wordt. Anderzijds is er ruimte om per universiteit een specifieke invulling te kiezen en om zo optimaal aan te sluiten op het profiel van de instelling en de behoeften van opleidingen en docenten.

De professionele ontwikkeling van academische docenten stopt uiteraard niet na het behalen van de BKO. Universiteiten kennen verschillende trajecten en cursussen na de BKO: specialistische cursussen, individuele coaching, intervisie, de senior kwalificatie onderwijs (SKO) en de leergang onderwijskundig leiderschap zijn hier voorbeelden van. De ontwikkeling en uitvoering van maatwerk scholingsaanbod na de BKO is landelijk in volle gang. Het eigenaarschap van de universiteiten over de BKO heeft de brug geslagen naar meer waardering van het docentschap en naar een voortgaande professionele ontwikkeling van docenten.